

จากโทรเลข...สู่ประมวลโทรเลขฉบับ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ประเทศไทยได้เริ่มต้นมีกิจการโทรเลข โดยมีชาวอังกฤษมาขอจัดตั้งบริษัทก่อสร้างและบำรุงรักษาทางโทรเลขขึ้นในราชอาณาจักรสยาม แต่ดำเนินการไม่สำเร็จ

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๑๘ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระที่นั่งสุทไธยาสน์ ในเขตพระราชวังของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้เป็นที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขแห่งแรกของประเทศไทย ตั้งอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ ในการดำเนินงานก่อสร้างทางสายโทรเลขครั้งนั้นต้องพบกับปัญหาความยากลำบาก เนื่องจากภูมิประเทศคดเคี้ยว ประกอบกับต้องหลบเลี่ยงให้พ้นจากการรบกวนของชาวต่างประเทศ กล่าวคือ หากประเทศไทยได้ทำสัญญาตกลงกับประเทศใดประเทศหนึ่งให้เข้ามาดำเนินกิจการด้านโทรเลข ก็อาจทำให้บางประเทศสูญเสียโอกาส เกิดความไม่พอใจ ซึ่งในขณะนั้นกงสุลฝรั่งเศสได้เข้ามาเจรจาขอต่อสายโทรเลขเข้ามาในประเทศไทยทางเมืองไซ่ง่อนและเป็นช่วงเวลาเดียวกับทางรัฐบาลอังกฤษที่ประจำอยู่ในประเทศอินเดีย ได้ขอสร้างทางสายโทรเลขในประเทศไทยโดยเข้ามาทางเมืองทวาย ด้วยพระอัจฉริยภาพอันสุขุมคัมภีราพของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยจึงขอดำเนินการด้านกิจการโทรเลขเอง

ในปี พ.ศ. ๒๔๑๘ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมกลาโหมสร้างทางสายโทรเลขสายแรก จากกรุงเทพฯ ไปปากน้ำ จังหวัดสมุทรปราการ และวางสายเคเบิลโทรเลขใต้น้ำ ต่อออกไปจนถึงกระโจมไฟนอกสันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยา และเมื่อวันที่ ๑

สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช
อธิบดีกรมไปรษณีย์และกรมโทรเลขคนแรก

เมษายน พ.ศ. ๒๔๒๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งกรมโทรเลขขึ้น ได้รวมกิจการบางอย่างเข้าอยู่กับกรมกลาโหม

หนังสือประมวลโทรเลขฉบับ
สำหรับกระทรวงยุติธรรม

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๒๖ กรมโทรเลขจึงรับโอนกิจการของกรมโทรเลขมาจากกรมกลาโหมทั้งหมด โดยมีสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เป็นอธิบดีกรมไปรษณีย์และกรมโทรเลขคนแรก ซึ่งต่อมาประเทศไทยจึงมีโทรเลขใช้กันทั่วประเทศ

ศาลยุติธรรม ได้ใช้โทรเลขเป็นเครื่องมือสื่อสารในการติดต่อราชการ เพราะในสมัยนั้นโทรเลขจัดว่าเป็นการสื่อสารที่สำคัญ รวดเร็ว สะดวกที่สุด และราคาไม่สูงนัก ด้วยเหตุนี้เองในปี

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ

<https://museum.coj.go.th/>

ร.ศ. ๑๓๐ (พ.ศ. ๒๔๕๔) กระทรวงยุติธรรมได้พิมพ์หนังสือประมวลโทรเลขฉบับขึ้นเป็นครั้งแรกสำหรับการรับ - การส่งข้อความของทางราชการ โดยกำหนดรหัสตัวเลขขึ้นมาจำนวน ๕ หลัก และแบ่งเป็นหมวดเรียงตามตัวพยัญชนะอักษร ก - ฮ ซึ่งรหัสดูตัวเลขแต่ละตัวจะมีความหมายที่แตกต่างกัน เช่น

๐๐๐๐๑	หมายถึง	กระทรวงกลาโหม
๐๐๐๐๒	หมายถึง	กระทรวงเกษตรธิการ
๐๐๒๐๓	หมายถึง	ข้าหลวงมหาดไทย

วิธีการค้นหาคำในประมวลโทรเลขฉบับ มีวิธีการดังนี้

๑. ตัวพยัญชนะจะเรียงลำดับไว้ตามตัวอักษร ก - ฮ เช่น ต้องการคำว่า “ทราบ” จะต้องหาในหมวด “ท” คำว่า “หมายจับ” หาในหมวด “ห”

๒. สระไม่ได้ลำดับตามเสียง แต่เรียงไว้ตามรูปสระ ดังนี้

ะ ั ำ ิ ึ ึ ึ ุ ู เ ื ใ ใ ใ

รูปสระที่ประสมกันหลายรูป จะเรียงตามลำดับรูปสระที่อยู่ก่อนและหลังตามลำดับข้างบน เช่น

ะ	ั	เ	เ
ั	ึ	เ	เ
ุ	ู	เ	เ
อ	อ	เ	เ
อ	อ	เ	เ
อ	อ	เ	เ
อ	อ	เ	เ
		เ	เ

ตัว อ ุ ู นับลำดับอยู่ในพยัญชนะเสมอ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ

๓. พัญชนะกับสระประสมกัน ลำดับพัญชนะก่อน แล้วจึงลำดับตามรูปสระ ส่วนพัญชนะที่ไม่มีสระปรากฏเป็นรูปประสมอยู่ด้วย เอาไว้ข้างหน้า เช่น “กฎเสนาบดี” อยู่หน้า “ก้านัน” “จนกว่า” อยู่ก่อน “จะไป”

การใช้ประมวลโทรเลขลับ เวลาว่างโทรเลขหรือผู้ที่จะเรียบเรียงประโยค ควรพยายามหาประโยคหรือข้อความที่มีอยู่ในประมวลโทรเลขลับ ซึ่งได้เรียบเรียงไว้เป็นหมวดหมู่แล้ว ที่สำคัญ คือ อย่าให้เสียใจความที่ต้องการ เช่น หากผู้ร่างใช้คำว่า “ได้หรืออธิบดีแล้ว” ก็ควรเปลี่ยนข้อความตามที่มีในประมวลโทรเลขลับ คือ “ได้หรืออธิบดีผู้พิพากษาแล้ว” เป็นต้น

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการเรียบเรียงข้อความเพิ่มเติมขึ้นใหม่แทนฉบับเดิม เนื่องจากข้อความที่ได้เรียบเรียงไว้ในประมวลโทรเลขลับไม่เพียงพอกับการใช้งาน และเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้จัดพิมพ์ประมวลโทรเลขลับฉบับเพิ่มเติมขึ้นอีก เนื่องจากเป็นคำที่ยังไม่มีใช้ในประมวลโทรเลขลับฉบับก่อน ๆ คำในประมวลโทรเลขลับนี้มีจำนวนคำทั้งสิ้นรวม ๖,๖๒๕ คำ

๐๐๑๓๓	ชายฉัตร
๐๐๑๓๔	ชายฉัตร
๐๐๑๓๕	ชายฉัตร
๐๐๑๓๖	ชายฉัตร
๐๐๑๓๗	ชายฉัตร
๐๐๑๓๘	ชายฉัตร
๐๐๑๓๙	ชายฉัตร
๐๐๑๔๐	ชายฉัตร
๐๐๑๔๑	ชายฉัตร
๐๐๑๔๒	ชายฉัตร
๐๐๑๔๓	ชายฉัตร
๐๐๑๔๔	ชายฉัตร
๐๐๑๔๕	ชายฉัตร
๐๐๑๔๖	ชายฉัตร
๐๐๑๔๗	ชายฉัตร
๐๐๑๔๘	ชายฉัตร
๐๐๑๔๙	ชายฉัตร
๐๐๑๕๐	ชายฉัตร

เมื่อระบบการสื่อสารโทรคมนาคมมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น ทั้งอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการสื่อสารมีความทันสมัย มีเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาแทนที่ ช่วยอำนวยความสะดวกรวดเร็ว และมีค่าใช้จ่ายไม่สูงนัก การสื่อสารด้านโทรเลขจึงมีบทบาทน้อยลง ในที่สุดจึงได้เลิกใช้ประมวลโทรเลขลับในการสื่อสาร

รหัสตัวเลขในหนังสือประมวลโทรเลขลับ

สำหรับกระบวนยัติภังค์

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ

<https://museum.coj.go.th/>